

Yrd. Doç. Dr. Yasemin TAŞKIN - Maliye Bölümü - Mali Hukuk Anabilim Dalı

GİRİŞ

Kısaca ‘Torba Kanun’ olarak bilinen ve 11 Eylül 2014 tarihli 29116 sayılı mükerrer Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6552 Sayılı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun’la vergi kanunları başta olmak üzere birçok kanun kapsamına giren alacakların yapılandırılması öngörülmüştür. Bu kanunun uygulanmasına yönelik olarak Maliye Bakanlığı’na verilen yetki kapsamında çıkarılan Bazı Alacakların 6552 Sayılı Kanun Kapsamında Yeniden Yapılandırılmasına Dair 1 Seri No’lu Genel Tebliğ ile de yapılandırmanın uygulama biçimi ortaya konulmuştur.

1.KANUNUN 73. MADDESİ KAPSAMINDA YAPILAN VERGİSEL DÜZENLEMELER

1.1. DÜZENLEMENİN KAPSAMI

6552 sayılı Kanun’un 73. maddesinde Maliye Bakanlığı’na bağlı tahsil daireleri tarafından takip edilen bazı kamu alacakları ile belediyelere ve büyükşehir belediyeleri su ve kanalizasyon idarelerinin bazı alacaklarının yeniden yapılandırılması ile Maliye Bakanlığına bağlı tahsil daireleri tarafından takip edilen bazı kamu alacaklarının terkin edilmesine ilişkin hükümlere yer verilmektedir.

Kanunun kapsamına;

Vergi Usul Kanunu kapsamına giren ve Maliye Bakanlığı tahsil dairelerince tahsil edilen;

a) Vergi Usul Kanunu kapsamında yer alan;

- 30/4/2014 tarihinden (bu tarih dahil) önceki dönemlere, beyana dayanan vergilerde bu tarihe kadar verilmesi gereken beyannamelere ilişkin vergi ve bunlara bağlı vergi cezaları, gecikme faizleri, gecikme zamlarından (2013 takvim yılına ilişkin gelir vergisi ikinci taksiti hariç),

- 2014 yılına ilişkin olarak 30/4/2014 tarihinden (bu tarih dahil) önce tahakkuk eden vergi ve bunlara bağlı vergi cezaları, gecikme faizleri, gecikme zamlarından (2014 yılı için tahakkuk eden motorlu taşıtlar vergisi ikinci taksiti hariç),

- 30/4/2014 tarihinden (bu tarih dahil) önce yapılan tespitlere ilişkin olarak vergi aslına bağlı olmayan vergi cezalarından,

b)30/4/2014 tarihinden (bu tarih dahil) önce, 1111 sayılı Askerlik Kanunu, mülga 5539 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu, 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun, 3376 sayılı Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanun, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu, mülga 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun, 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun ve 6001 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun gereğince verilen idari para cezalarından,

- Yukarıdaki bentler dışında kalan ve Maliye Bakanlığı'na bağlı tahsil dairelerince 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamında takip edilen; adli ve idari para cezaları ile mülga 6326 sayılı Petrol Kanunu'na istinaden alınan Devlet hissesi ve Devlet hakkı, 6491 sayılı Türk Petrol Kanunu'na istinaden alınan Devlet hissesi, mülga 6747 sayılı Şeker Kanunu'na istinaden alınan şeker fiyat farkı, 79 sayılı Milli Korunma Suçlarının Affına, Milli Korunma Teşkilat, Sermaye ve Fon Hesaplarının Tasfiyesine ve Bazı Hükümler İhdasına Dair Kanuna istinaden alınan akaryakıt fiyat istikrar payı ve akaryakıt fiyat farkı, 3213 sayılı Maden Kanunu'na istinaden alınan Devlet hakkı ve özel idare payı ile madencilik fonu, mülga 491 sayılı Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye ve 655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye istinaden alınan kılavuzluk ve römorkörcülük hizmet payları hariç olmak üzere, asli ve ferî amme alacaklarından (4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında olup tahsil dairesine takip için intikal etmiş olan amme alacakları dahil), kesinleşmiş olup bu Kanunun yayımlandığı tarih itibarıyla vadesi geldiği halde ödenmemiş olan ya da ödeme süresi henüz geçmemiş bulunan alacakların ödenmemiş kısmının tamamı ile bunlara bağlı faiz, cezai faiz, gecikme faizi, gecikme zammı gibi ferî amme alacakları girmektedir.

İhtirazi kayıtla verilen beyannameler üzerine tahakkuk etmiş olan vergiler hakkında da bu hükümler aynen uygulanmaktadır.

Kanun kapsamında ödenecek olan motorlu taşıtlar vergisi ile bu vergiye bağlı kesilen vergi cezaları ve bunlara bağlı gecikme faizi, gecikme zammı gibi ferî amme alacakları yerine bu Kanunun yayımlandığı tarihe kadar Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın ait olduğu taşıt için, bu madde hükümlerinin ihlâl edilmemiş olması koşuluyla bu maddede belirtilen ödeme süresi sonuna kadar 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 13 üncü maddesinin (d) fıkrası hükmü uygulanmayacaktır.

1.2. DÜZENLEMEDEN YARARLANMA ŞARTLARI

6552 sayılı kanunun 73. maddesi kapsamında yer alan alacakların yapılandırılması için;

- Alacakların kesinleşmiş olması,
- Kanunun yayımlandığı tarih itibariyle vadesi geldiği halde ödenmemiş olması,
- ya da ödeme süresinin henüz geçmemiş olması gerekmektedir.

Ayrıca, bu madde hükmünden yararlanmak isteyen borçluların maddede belirtilen şartların yanı sıra dava açmamaları, açılmış davalardan vazgeçmeleri ve kanun yollarına başvurmamaları gerekmektedir.

Madde hükmünde belirtilen alacaklara bağlı faiz, cezai faiz, gecikme faizi, gecikme zammı gibi ferî amme alacakları yerine ilgili Kanunun yayımlandığı tarihe kadar Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın; ödenmemiş alacağın sadece ferî alacaktan ibaret olması hâlinde ferî alacak yerine Yİ-ÜFE aylık değişim oranları¹ esas alınarak hesaplanacak tutarın, bu maddede belirtilen süre ve şekilde tamamen ödenmesi şartıyla alacaklara bağlı faiz, cezai faiz, gecikme faizi, gecikme zammı gibi ferî amme alacaklarının tahsilinden vazgeçilmektedir.

¹ Yİ-ÜFE aylık değişim oranları olarak, Türkiye İstatistik Kurumunun her ay için belirlediği 31/12/2004 tarihine kadar toptan eşya fiyatları endeksi (TEFE) aylık değişim oranları, 1/1/2005 tarihinden itibaren üretici fiyatları endeksi (ÜFE) aylık değişim oranları, 1/1/2014 tarihinden itibaren yurtiçi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE) aylık değişim oranları esas alınacaktır.

Birinci fıkra kapsamına giren ve Kanunun yayımlandığı tarih itibarıyla vadesi geldiği hâlde ödenmemiş olan ya da ödeme süresi henüz geçmemiş bulunan ve bir vergi aslına bağlı olmaksızın kesilmiş olan vergi cezalarının %50'sinin, ilgili maddede belirtilen süre ve şekilde tamamen ödenmesi şartıyla cezaların kalan %50'sinin tahsilinden vazgeçilir.

1.3. ÖDEME ŞARTLARI

Kanun hükümlerinden yararlanmak isteyen borçluların yukarıda belirtilen şartların yanı sıra ilgili Kanunun yayımlandığı tarihi izleyen ikinci ayın sonuna kadar başvuruda bulunmaları zorunludur. Bu kapsamda, Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine, belediyelere, büyükşehir belediyeleri su ve kanalizasyon idarelerine olan ve Kanun kapsamına giren borçlarını yapılandırarak ödemek isteyen borçluların (Kanunun yayımlandığı tarihi izleyen ikinci ayın son günü olan 30 Kasım 2014 gününün resmi tatile rastlaması nedeniyle bu tarihi izleyen ilk iş günü olan) 1 Aralık 2014 tarihi mesai saati bitimine kadar borçlu buldukları idarelere (tahsil dairelerine) yazılı olarak başvurmaları gerekmektedir.

Yapılandırılan borçların, ilk taksitinin bu Kanun'un yayımlandığı tarihi izleyen üçüncü aydan başlamak üzere ikişer aylık dönemler halinde azami on sekiz eşit taksitte ödenmesi gerekmektedir.

Bu madde hükümlerine göre hesaplanan tutarın;

- a) İlk taksit ödeme süresi içinde tamamen ödenmesi hâlinde, bu tutara bu Kanunun yayımlandığı tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için herhangi bir faiz uygulanmayacaktır.
- b) Taksitle ödenmek istenmesi halinde borçlular başvuru sırasında altı, dokuz, on iki veya on sekiz eşit taksitte ödeme seçeneklerinden birini tercih ederler. Tercih edilen taksit süresinden daha uzun bir sürede ödeme yapılamaz.

c) Taksitle yapılacak ödemelerinde ilgili fıkralara göre belirlenen tutar;

- 1) Altı eşit taksit için (1,05),
- 2) Dokuz eşit taksit için (1,07),
- 3) On iki eşit taksit için (1,10),
- 4) On sekiz eşit taksit için (1,15),

katsayısı ile çarpılır ve bulunan tutar taksit sayısına bölünmek suretiyle ikişer aylık dönemler halinde ödenecek taksit tutarı hesaplanır.

Bu maddeye göre ödenmesi gereken taksitlerden; bir takvim yılında iki veya daha az (2014 takvim yılı için bir) taksitin, süresinde ödenmemesi veya eksik ödenmesi halinde, ödenmeyen veya eksik ödenen taksit tutarlarının son taksiti izleyen ayın sonuna kadar, gecikilen her ay ve kesri için 6183 sayılı Kanun'un 51. maddesine göre belirlenen gecikme zammı oranında hesaplanacak geç ödeme zammı ile birlikte ödenmesi şartıyla bu madde hükümlerinden yararlanılır.

Süresinde ödenmeyen veya eksik ödenen taksitlerin belirtilen şekilde de ödenmemesi veya bir takvim yılında ikiden fazla (2014 takvim yılı için birden fazla) taksitin süresinde ödenmemesi veya eksik ödenmesi hâlinde bu madde hükümlerinden yararlanma hakkı kaybedilir. Bu hüküm alacaklı tahsil daireleri açısından taksitlendirilen alacaklar için ayrı ayrı uygulanır.

2.KASA MEVCUDU VE ORTAKLARDAN ALACAKLAR HESABINA İLİŞKİN OLARAK

Kanun'un 74. maddesiyle yapılan düzenlemeyle bilanço esasına göre defter tutan kurumlar vergisi mükelleflerine, 31/12/2013 tarihi itibarıyla düzenlemiş oldukları bilançolarında görülmekle birlikte, işletmelerinde bulunmayan kasa mevcutları ve işletmenin esas faaliyet konusu dışında kalan işlemleri nedeniyle ortaklarından alacaklı buldukları

tutarlar ile ortaklara borçlu bulunduğu tutarlar arasındaki net alacak tutarlarını kanunun yayım tarihi izleyen üçüncü ayın sonuna kadar vergi dairelerine beyan ederek düzeltme ve kayıtlarını mevcut duruma uygun hale getirmeleri imkânı sağlanmıştır.

Buna göre; bilanço esasına göre defter tutan kurumlar vergisi mükellefleri, 31/12/2013 tarihi itibarıyla düzenledikleri bilançolarında görülmekle birlikte işletmelerinde bulunmayan kasa mevcutları ve işletmenin esas faaliyet konusu dışındaki işlemleri dolayısıyla (ödünç verme ve benzer nedenlerle ortaya çıkan) ortaklarından alacaklı bulunduğu tutarlar ile ortaklara borçlu buldukları tutarlar arasındaki net alacak tutarlarını bu Kanunun yayımlandığı tarihi izleyen üçüncü ayın sonuna kadar vergi dairelerine beyan ederek kayıtlarını düzeltirler.

Beyan edilen matrahlar üzerinden %3 oranında hesaplanan vergi, beyanname verme süresi içinde ödenir. Ödenen vergiler, gelir veya kurumlar vergisine mahsup edilmediği gibi; beyan edilen tutarlar ve ödenen vergiler, kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak da kabul edilmez. Bu şekilde beyan edilen tutarlar nedeniyle ilave bir tarhiyat yapılmaz. Beyanda bulunan kurumlar vergisi mükelleflerinin bu beyanları nedeniyle 2014 yılı geçici vergi beyannamelerinde düzeltme gerektiği takdirde, düzeltme işlemleri kanunda belirtilen beyanname verme süresi içinde yapılır ve bu işlemler nedeniyle herhangi bir ceza veya faiz de alınmaz.

SONUÇ

6552 sayılı ‘Torba Kanun’ ile yapılan düzenlemeler çerçevesinde, vergi dahil kanun kapsamına giren alacakların yeniden yapılandırması suretiyle kamu alacaklarının tahsilinin hızlandırılması ve vergi borçluları ile diğer kamu borçlularına kolaylık sağlanması amaçlanmaktadır.

Kanun’un 73. maddesi ile yapılan düzenlemelerin bir af niteliği taşımaktan çok alacaklara bağlı faiz, cezai faiz, gecikme faizi, gecikme zammı gibi ferî amme alacakları yerine alacağın ilgili Kanun’un yayımlandığı tarihe kadar hesaplanacak ve genellikle daha düşük oranlı Yİ-ÜFE aylık değişim oranlarında bir faizle birlikte tahsilinin sağlanmasına yönelik bir ödeme kolaylığı niteliğinde olduğu görölmektedir.

Kasa hesabı ve ortaklardan alacaklar hesabında düzeltme imkanı getiren 74. maddenin ise vergi mükellefleri açısından kısmi bir af niteliği taşıdığı ifade edilebilir. Maddeye göre düzeltme imkânı bilanço esasına göre defter tutan kurumlar vergisi mükelleflerine tanınmıştır. Bu mükelleflerin % 3 vergi yükü ile daha büyük bir mali külfete katlanmaları da önlenmiştir.